

Самоспостереження продукує педагогові цінну інформацію про самого себе, яка є прихованою від навколишніх. Воно допомагає краще довідатися про свої сильні і слабкі сторони.

За допомогою аналізу вчитель початкової школи може оволодіти ще одним прийомом самопізнання – самопрогнозування. Воно являє собою спробу уявити себе в певній ситуації діяльності. Головний критерій самопрогнозування – вміння всебічно аналізувати педагогічні явища і здатність розробити на цій основі множину можливих рішень, а також передбачати можливий результат діяльності. Особистість ефективного вчителя початкової школи відрізняється підвищеними вимогами стосовно себе, внутрішнім самоконтролем. За допомогою самоконтролю здійснюється регулярна фіксація і звірка фактичної поведінки, відносин, діяльності педагога з тим, що намічено [3].

Можемо зробити висновок, що прийоми самопізнання координують можливості, внутрішні психічні резерви особистості з метою і засобами діяльності. Основним критерієм професійного становлення вчителя початкової школи є регуляція його професійної поведінки. Чим критичніше педагог ставиться до себе, тим більш зрілим є його професійне самопізнання. І, навпаки, чим глибше розвинене самопізнання педагога на рівні його підготовки до діяльності, тим більш критичною є його самооцінка, самоаналіз, самоконтроль, самопрогнозування у процесі виконання діяльності. Вищезгадані нами прийоми самопізнання як інструмент самовдосконалення є важливими чинниками підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього фахівця. Тому так важливо займатися розвитком самопізнання, формування адекватної самооцінки, самоаналізу, самоконтролю, самопрогнозування вчителя початкової школи ще на етапі його професійного навчання у ЗВО.

Список використаних джерел

1. Демичева І.О. Показники професійного саморозвитку вчителя / І.О. Демичева // Педагогіка та психологія : Зб.наук.пр. Вип. 21. – Харків : ОВС, 2002. – С.109–112.
2. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник / Л. Г.Кайдалова, Н.Б.Щокіна, Т. Ю.Вахрушева. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140с.
Маралов В.Г. Основи самопізнання і саморозвитку / В.Г. Маралов. – М.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 256 с.

УДК 378:373.3.011.3-051:611/612:001.891 (043.2)

Шелельо А.В.

студентка ПО-1м, ОС «магістр», МДУ,

Кузьма-Качур М.І.

к.п.н., доц., доц. кафедри ТМПО, МДУ

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Провідним напрямом державної політики у галузі освіти відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні (на період до 2021 р.), Закону «Про освіту» (2017) та Концепції Нової української школи визначено забезпечення підтримки здоров'я та поширення здорового способу життя шляхом модернізації структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу.

У початковій школі процес навчання здійснюється відповідно Державного стандарту початкової школи (затверджений постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87) [1], у якому виділено ключові компетентності здобувача початкової освіти. Природно, що формування та розвиток компетентної особистості учня можливий за наявності відповідного рівня компетентностей учителя.

Нині спостерігається тенденція щодо зростання інтересу науковців до питань підготовки майбутніх учителів початкової школи, що виявляється у збільшенні кількості наукових праць з проблеми формування професійної компетентності й окремих її складових у сучасних умовах.

Академік О. Савченко зазначає, що «особистісна і професійна підготовка вчителя – локомотив якісних змін в освіті. Професійний гуманний учитель – велика цінність для дитини, держави, батьків» [2, с.14].

Предметом досліджень формування професійних якостей та компетентностей майбутніх учителів початкової школи є:

- підготовка до діагностичної діяльності (О. Мельник);
- формування дослідницьких умінь під час проектної діяльності (К. Степанюк);
- розвиток критичного мислення у процесі професійної підготовки (Л. Ткаченко);
- проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи (О. Ярошинська);
- психологічні особливості розвитку професійного мислення (Л. Джелілова) та ін.

Аналіз наукових праць свідчить, що поняття «компетентнісний підхід» набуває нової сутності, динамічно розвивається і змінюється відповідно до умов сьогодення.

Під поняттям «компетентнісний підхід» О. Пометун розуміє спрямованість освітнього процесу на формування ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості, результатом якого є сформованість загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Компетентність включає знання, уміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості [3].

Розглядаючи реалізацію компетентнісного підходу в початковій ланці освіти, Т. Байбара наголошує, що система вмінь і способів діяльності, яка

охоплює всі складові компетенцій, конструюється на основі тих видів предметної й навчально-пізнавальної діяльності, які реалізуються учнями певного віку. Специфіка формування їх залежить від вікових особливостей школярів [4].

Оскільки ключові компетентності учнів формує учитель, то він має володіти ними. Для учителя початкової школи ключовими компетентностями визначено наступні:

- фахова: по-перше, це – здатність до реалізації функцій професійної діяльності, яка проявляється в готовності застосовувати засоби, прийоми, технології, спрямовані на формування мотивації та стимулювання суб'єктів освітнього процесу; по-друге, це – схильність розкривати цілі, проектувати процеси для досягнення очікуваних результатів, планувати й організовувати діяльність суб'єктів освітнього процесу створювати умови для досягнення очікуваних результатів тощо;

- соціальна – спроможність до діяльності в суспільстві; взаємодії та діяльності в групі, команді;

- загальнокультурна – схильність до розвитку культури особистості і суспільства в різних аспектах;

- здоров'язберігаюча (здоров'язбережна) – здатність до збереження власного здоров'я;

- громадянська – спроможність до участі в суспільному житті країни, до захисту власних прав і свобод, виконання громадянських обов'язків;

- інформаційна – схильність до пошуку, опрацювання, збереження і створення інформації та обміну нею.

Компетентність з анатомії та фізіології людини відносимо до групи компетентностей майбутнього вчителя початкової школи, яка у педагогічній діяльності дозволяє здійснювати реалізацію освітніх програм з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Крім того, компетентність з анатомії та фізіології людини включає:

- уміння, що є основою теоретичної підготовки педагога – аналітичні, прогностичні, проєктивні;

- здатність вирішувати завдання виховання і духовно-етичного розвитку школярів відповідно до їх вікових, індивідуальних, психофізіологічних особливостей у навчальній і позанавчальній діяльності;

- забезпечення якості освітнього процесу засобами предмету, що викладається;

- уміння проектувати освітні програми, індивідуальні навчальні траєкторії учнів відповідно до вікових, індивідуальних, психофізіологічних особливостей учнів початкової школи.

Компетентність з анатомії та фізіології людини як складова ключових (загальнокультурних) компетентностей є основою: – здатності використовувати природничо-наукові знання для орієнтування в сучасному інформаційному просторі (наприклад, для критичного аналізу інформації щодо збереження і зміцнення здоров'я); – володіння прийомами першої допомоги, методами захисту в умовах надзвичайних ситуацій та ін. [5].

Таким чином, формування предметної компетентності студентів із анатомії та фізіології людини є керованим динамічним процесом, спрямованим на досягнення високого рівня готовності до професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти
2. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу / О. Я. Савченко // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. – 2011. – Вип. 1.33. «Педагогічні науки». – С. 9–15.
3. Пометун О. І. Моя щаслива планета. Уроки для стійкого розвитку : [методичний посібник для учителів]. / Пометун О. І., Онопрієнко О. В., Цимбалару А. Д. – К. : Видавничий дім «Освіта», –2012. – 112 с.
4. Байбара Т. М. Компетентнісний підхід в початковій ланці освіти: теоретичний аспект. /Т. Байбара //Початкова школа. –2010. –№ 8. –С. 46–50.
5. Мондич О.В. підготовка майбутніх учителів до формування у молодших школярів компетентностей з анатомії і фізіології людини.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>